

Secundo, Virginem Deiparam sibi a Christo commendatam impensissime coluit, quia accepit eam in sua: hæretici nostri a Beata Virgine Maria alienissimi sunt, imo ejus hostes.

Tertio, crucis signo se muniens descendit in monumentum, Niceph. I. II. c. XXIV.

Quarto, in sua epistola totus est catholicus. Primo, vult omnino mandata Dei observari, I. Ioan. II. *Qui dicit se nosse Deum, inquit, et mandata ejus non custodit, mendax est, quod impossibile dicunt Lutherani. Secundo, urget et requirit vitam sanctam et bona opera, ibidem: Qui dicit, se in ipso manere, inquit, debet sicut ille ambulavit (Christus) et ipse ambulare. Tertio, requirit confessionem, I. Joan. I. Si confiteamur peccata nostra, fidelis est et justus, ut remittat nobis peccata nostra. Quarto, justitiam imputativam rejicit; ait enim, I. Joan. III. Filioli, nemo vos seducat, qui facit justitiam, justus est; qui facit peccatum, ex diabolo est.*

V. S. Philippus altaria statuit et extruxit ad sacra mysteria rite celebranda in Scythia et Phrygia. Ordinavit etiam episcopos, presbyteros, diaconos et clericos, Metaphr. in vita et alii.

VI. S. Bartholomæus, primo, centies per diem et centies per noctem flexis genibus orare consuevit Deum. Lutherani et Calvinistæ in centum annis ne semel quidem Deo flectunt genua. Expansis etiam manibus orasse scribitur, quem orandi ritum isti irridunt. Secundo, crucem, ad quam alligandus excoriari debebat, adoravit et salutavit, simili fere modo, quod id fecit S. Andreas: nimirum: «Salve crux, per quam humanum genus gaudio affectum est; salve ejus crucis imitatio, per quam mors mortem dissolvit et mortales ipsos immortalitate donavit; salve crux quam cum Christus ascendit, terrenos homines celestes effectit; salve crux, quia mihi hinc migranti vehiculum effecta es, quo ad cælos perduci possim, quæ denique mei præceptoris imitatorum me fecisti, etc.» Ut in ejus vita, apud Surium.

VII. S. Matthæus, primo, persuasit Iphigeniæ Ægypti Æthiopum regis filiæ vovere virginitatem cum ducentis aliis, et ideo occidi jussus ab Hyrcano regis successore, qui Iphigeniam petebat in matrimonio. Quam ob rem *victima virginitatis* appellatur ab Hippolyto episcopo et martyre, in I. de duodecim apost. hæretici nostri virgines Deo sacras a voto absolverunt et nuptui tradunt. Secundo, carnibus abstinent, oleribus tantum, fœccis et seminibus victitans, ut scribit Clemens Alexand. I. II. pædag. c. I. Quæ sane delicato nostrorum hæreticorum stomacho minime sapiunt: dicunt enim, insanum esse talibus victitare, cum

possis melioribus. Tertio, ad altare mysterium celebrans occisus est, postquam sacras virgines consecrasset, Metaphr. et alii.

VIII. S. Thomas, orans genibus flexis ante imaginem crucifixi hasta transfixus est, ut scribit Hieron. Osor. I. II. de rebus Indicis. Non ergo Lutheranus aut Calvinista fuit. Pingunt quidem et sculpunt se hoc schemate Lutherani in suis epitaphiis. Attamen dum vivunt, nunquam conspiciuntur orare flexis genibus ante Crucifixum. Præterea multas extruxit ecclesias, Niceph. I. II. c. XL. Septem etiam dierum jejunium indixit et communionem dedit sub una tantum panis specie, ut refert ex auctoribus Guil. Eisengre, in centen. primo, p. V. dist. VII.

IX. S. Jacobus Alphæi, seu minor, frater Domini dictus primo, carne semper abstinent (Euseb. I. II. hist. c. XXII.) imo ab animatis omnibus ab ineunte ætate. Secundo, tam assiduus in flectendis ad Deum genibus fuit, ut callum genibus obduserit, quod duritie cameli pellem æquaret, ut in brev. et vita ejus habetur. Hæretici nostri elephantæ sunt, qui genua flectere nesciunt. Tertio, primus missam solemnem ritu celebravit, unde et liturgiam scripsit, seu ejus celebrandi ritum et formam, ut indicat sexta Synodus de consecratione, d. I. c. Quarto, Jacobus, in epistola sua catholicum se ostendit; præcipit enim extremam unctionem, Jac. V. Urget vehementer bona opera, sine quibus fidem inutilem et mortuam asserit, Jac. II. Rursum, in Concilio Jerosolymitano voluit abstinere a suffocato et sanguine, adeoque delectum ciborum probavit. Act. XV.

X. S. Simon una cum Juda Persidem implevisse templis scribitur.

XI. Judas Thaddæus acerrime insectatur hæreticos, præsertim eos, qui docent, solam fidem sufficere sine operibus; et eos, qui nullum agnoscunt peccatum nisi infidelitatis; tales vero hæretici nostri.

XII. S. Matthias, de quo parum certi habemus, præter ejus vocationem, legitimam, qua vel sola confundit nostros hæreticos, qui suam asserere non possunt. In reliquis haud dubie fuit sectator suorum coapostolorum et electorum. Accedit ejus axioma: «Adversus carnem pugnandum et in nullo prorsus voluptati ejus, ac libidini concedendum, » Euseb. lib. III. hist. c. XXIX. At hoc profecto Lutheranum non est.

XIII. S. Paulus, atque hunc magnis extollunt vocibus hæretici, tanquam pro se stantem, quia scilicet in ejus epistolis, ut dixit Petrus, II. Petri III: *Quædam sunt difficilia intellectu, quæ indocti et instabiles (ut hæretici nostri) depravant, sicut et cæteras Scripturas a suam ipsorum perditionem:*

velut cum ait, I. Cor. IX. *Annon habemus potestatem circumducendi mulierculam sororem? Supponunt illi: Mulierculam uxorem: verum ludunt operam; in omnibus enim epistolis suis catholicam fidem confirmat, hæreses vero confutat.*

Primo enim, cœlibem se ostendit, I. Cor. VII. cum ait: *Dico autem non nuptis et viduis, bonum est illis, si sic permanent sicut et ego.* Eodem loco suadet extollit cœlibatum ac virginitatem. Deinde, gloriatur in cruce, ad Gal. VI. *Mihi autem absit gloriari nisi in cruce Domini nostri, etc.* Commendat jejunia et vigiliis, II. Cor. VI. *In omnibus exhibeamus nosmetipsos sicut Deiministros in vigiliis, in jejuniis, etc.* Rursum, mortificat seipsum, timens fieri reprobus, I. Cor. IX. *Castigo corpus meum, et in servitatem redigo, ne cum aliis prædicaverim ipsi reprobos efficiar.* Merita bonorum operum commendat et mercedem, I. Cor. III. *Unusquisque propriam mercedem accipiet secundum suum laborem.* Damnat eos, qui fidem Deo datam, id est, vota frangunt, I. Tim. V. *Habentes damnationem, quia primam fidem irritam fecerunt.* Adstruit liberum arbitrium, I. Cor. XV. *Abundantius illis omnibus laboravi; non ego autem, sed gratia Dei mecum: et, I. Cor. III. Dei adjutores sumus.* Deum peccati auctorem facere abhorret, Rom. IX. *Numquid iniquitas est apud Deum? Absit.* Jubet cum timore et tremore salutem nostram operari, Phil. II.

Secundo, Romanæ fidei fuit; ait enim ad Rom. I. *Fidem vestram et meam.* Tertio, confessiones audivit, Act. XIX. Quarto, positus genibus oravit, Act. XX. Theclam ad virginitatis studium sua prædicatione incendit, apud Baron. an. 47.

XIV. Restat igitur solus Judas Iscariotes, quem libenter damus hæreticis. Et vero ad ipsos spectat.

Primo, quia fur erat sacrilegus, ex Domini bursa furatus. Hoc autem fecerunt hæretici nostri, quando passim diripuerunt et in profanos ac proprios usus verterunt bona ecclesiastica. Cæterum sperandum est, eos tandem pretium sanguinis male acceptum relatuos in Ecclesiam, sicut et Judas fecit, meliori tamen eventu.

Secundo, quia ægre tulit, unguentum effundi super caput Christi. Idem vero faciunt hæretici, qui decorem Ecclesiæ iniquis oculis aspiciunt, et cum possunt, amoluntur.

Tertio, quia a Christo ejusque collegio apostata factus est, quod item fecerunt hæretici, cum ab Ecclesia defecerunt.

Quarto, quia ficto osculo Christum prodidit hostibus. Nihil secius egerunt nostri hæretici, cum sub specie pacis politica necnon concessione Augustanæ catholicis dexteram dederunt, interim vero Calvinismum et alias plurimas sectas

in imperium clanculum invexerunt, nec aliud machinati sunt, quam ut fidem catholicam penitus opprimerent.

Nostra igitur est aqua, nostri sunt apostoli, nostra eorum religio, nostra et doctrina. Cæterum libentissime communicabimus illis aquam nostram, modo ad nos venire et bibere nobiscum volunt, quod largiatur eis Deus.

CONCIO IV.

QUÆ DOCUMENTA NOBIS DET CULTER S. BARTHOLOMÆI.

I. Fidei sinceritas docetur. — II. Fortitudo. — III. Magnitudo præmii cœlestis. — IV. Usus salutaris in variis. — V. Abusus cavendus.

THEMA.

Omnis turba quærebat eum tangere. Joan. VI.

Ex I. III. Reg. c. X. scimus thronum Salomonis ita fuisse extractum ut inter duodecim leones fictiles ad illum ascendendum esset: thronus vero ille non obscure significabat thronum gloriæ Christi Domini, quem occupat in cœlo. Ad hunc thronum, auditores, omnes nos contendimus, et speramus aliquando Christum manum nostram tangere. Sed videte quales leones circumstant ejus sedem: duodecim ejus apostoli, quem formidando aspectu? Unus tenet gladium, alius crucem, alius serram, alius clavam, alius securim, alius hastam, alius fustem, alius cultrum, etc. Omnes illi enim per varia cruciatum et suppliciorum genera ascendere ad thronum illum jussi sunt: et hi sunt eorum baculi et scipiones, quorum nixu ascenderunt. Hæc eorum symbola et virtutum testimonia, terribilia quidem sed salutaria. Accedamus igitur ad illorum aliquem, Bartholomæum, et quæramus ex eo quid sibi vult culter tuus?

I. Docet fidei et amoris S. Bartholomæi in Christum sinceritatem, ut qui nec tam crudeli execrationis supplicio ab eo separari potuit, et quem ore confessus est, eundem sanguine suo testatus. Jansenius, Rupertus et alii quidam putant Bartholomæum esse Nathanaelem illum, de quo dicebat Christus: *Ecce vere Israelita, in quo dolus non est, quippe dixit Christo: Rabbi tu es Filius Dei, tu es rex Israel,* Joann. I. Quod si verum est, optime profecto quadrat Bartholomæo, quod de eo dixit Christus. Quam enim Bartholomæus omnis doli expers esset in fide et dilectione Christi, patuit Deo et hominibus in pellis ejus detractatione. Solum enim dicere dolum et nequitiam hominis latere intra cutem: *Non enim qui in manifesto, Judæus est: sed qui in occulto, Judæus est.*

apostolus, ad Rom. XII. Multi extra patent Israelitae et Christiani veri, qui tamen sub ovina pelle intrinsecus sunt lupi rapaces, haeretici vel hypocritae. Atqui Bartholomaeus qualis apparuit foris, talis fuit intus: qualis in apostolatu, talis in martyrio. Non enim ore tantum et habitu, sed et sanguine et facto testatus est, quali esset fide et amore in Dominum et magistrum sum, ut merito possit dicere: *Cultra me examinasti et non est inventa in me iniquitas. Utinam et de nostrum unoquoque dici queat: Ecce vere Israelita, vere Christianus, in quo dolus non est. At si vero cuius nostrum pellis detraheretur, timendum ne in hoc haereticus, illo politicus, in alio hypocrita, in alio falsus frater deprehenderetur. Et certe veniet aliquando tempus, quando detracta nobis pelle omnes manifestabimur ante Dei tribunal, et tunc manifesta erunt abscondita cordis nostri. Quantum ibi confundentur, qui se hic Christianos et sinceros ostendebant, intus tamen nequam erant? Quam enim confusus est Aman, cum ei prandentium cum rege larvam detraxit Esther et imposturam ejus detexit, dicens: *Hostis et inimicus noster pessimus iste est Aman?* Hoc enim ille audiens: *Illuc obstupuit, vultum regis ac reginae ferre non sustinens*, Esth. VII.*

II. Fortitudinem christianam, ut quidvis parati simus potius agere vel pati, quam fidem aut charitatem deserere, ita ut si moriendum sit, et tyrannus cultrum jam expediat ad detrahendam nobis pellem, potius mori velimus, quam fidem abnegare aut in haeresin consentire, vel unicum etiam peccatum lethale perpetrare. Sic enim fecit Bartholomaeus, qui cutem sibi abstrahi prius passus est, quam a Christi fide et amore separaretur; non aliter ac polypus petrae, quam apprehendit brachiis suis, ita firmiter adheret, ut partes potius carnis sibi avelli a corpore sinat, quam ut avellatur ipse, Pier. I. XXVII. hierogl. Sic nos, auditores, adherere decet Christo, qui est petra nostra, gemino illo brachio, fide et charitate; ut dicere cum apostolo possimus: *Quis nos separabit a charitate (et fide) Christi? Tribulatio? An angustia? An fames? An nuditas? An periculum? An persecutio? An gladius?* ad Rom. VIII. Ita adheret Christo Sanctus Basilius, qui cum a Valente imp. Ariano juberetur in crastinum deliberare, an assentiri imperatoris perfidiae velit, aut mori, respondit: *Ego cras idem ero qui nunc sum; tu te animam non mutares!* hist. eel. I. XI. c. IX. ita Sancta Agatha, cum a Quintiniano praeside Siciliae tradita esset Aphrodisiae depravanda et a virginitatis proposito flectenda, respondet ei: *Surde canis, ego enim ita fundata et firmata sum in amore Domini mei Jesu, tamquam constans in*

voto virginitatis meae, quod ipsi nuncupavi, ut per ipsius gratiam confidam, quod prius soli deficiat sua lux, igni calor, nihi albedo, quam ego mutem meum propositum et voluntatem, etc. » Quorcirca respondit Aphrodisia tyranno: *Facilius est lapides molles et teneros facere, aut ferrum in plumbum vertere, quam mentem Agathae a Christi amore et castitate ad te traducere, »* ut in ejus vita. Ita universim peccatum omne fugiendum, ut quidvis malimus pati, etiam cultrum Bartholomaei, quidvis potius deponere, etiam pellem, quam peccato inquinari. Ferdinandi II, regis Aragonum parcemia erat: *Malo mori quam sedari*, teste Aenea Sylvio, desumpta ab arminio animalculo, quod se capi potius sinit, quam ut per luti inquinamentum effugium sibi quaerat. Ita benevolus ille apud Valentinianum imperatorem impium decretum dictare contra patrum fidem abnuit, et cum celsior honor ei promitteretur: *Quid mihi, inquit, pro impietatis mercede altiorum promittis gradum?* Hunc ipsum, quem habeo tollite, tantum mihi conscientia fidei duret ulsa, Ruffin. I. IV. de fide cathol. Theod. Hunc in modum honores, opes, pellem ipsam perdere potius deberemus, quam vel uni peccato consentire. Sed quam nos ab hac constantia absumus, quam levi vento dejicimur a proposito virtutis.

III. Magnitudinem praemii caelestis et quid non pro ea faciunt ac patiendum sit, quando Bartholomaeus cultro se incidi et pellem sibi abstrahi passus est. Et vero admirandum est, quod gentiles aliqui fecerint in deorum suorum vel potius daemonum gratiam: sive ut eos placarent, sive ut honorarent. III. Reg. XVIII. legimus sacerdotes Baal, ut impetrarent a Deo suo ignem de caelo super sacrificium suum, inter orandum se incidisse cultris et lanceolis, donec perfunderentur sanguine. Lactantius etiam etiam, lib. I. de falsa religione, c. XXI. gentilium sacerdotes olim Bellonae suo cruore dissectis humeris sacrificasse. Historiae Mexicanae referunt, ejus regionis sacrificulos in honorem daemonis, quem pro Deo colunt, seipsos cruentare, lapidum ictibus et acutis stylis pedes manusque sibi perforare. Denique, inter Turcas reperire est, qui cultro armati velut fanatici circumcursant, et ob spem modici lucri in honorem regis sui, grandia sibi vulnera in corpore incidunt, et hujusmodi cruentatione turpem pariter et miserum quaestum faciunt, uti vidisse dux se scribit Radzivalet, in peregrinatione Hierosolymitana. Si haec talia faciunt et patiuntur isti, sive in gratiam daemonis, sive inani gloria vel mercede ducti: cogitate Christiani, quod non pati nos conveniat aequo ac lubente animo pro caelesti gloria? Certe cruentus Bartholomaei culter

manifeste nobis indicat, vim pati regnum caelorum, et pugnandum esse pro eo, multaque adversa toleranda. Sed cogitare ex altera parte debemus, pro quanta repugnemus, et si cum hoc apostolo pellem dare oporteret, non difficulter obsequendum. Itaque exuenda est vetusta pellis male consuetudinis: et si assuetus jurare vel blasphemare, detrahe pellem linguae: si assuetus inebriari, detrahe pellem gutturi: si rapere et fraudare, detrahe pellem manibus, etc. vis tibi inferenda est, quia regnum caelorum vim patitur.

IV. Usus hujus cultri nobis salutarem. Solet vero unusquisque gestare secum cultrum, utpote passim utilem et necessarium. Ego vobis, auditores, Bartholomaei cultrum offero. Sed quem in finem? Docuit nos Sap. Prov. XXIII. quando sedemus ad mensam principis, considerare quae apposta sunt et statuere cultrum in gutture. Sedemus ad mensam principis, quoties cibum sumimus, quia mensae nostrae non solum Deus cibos suppetit, sed revera etiam adest: *Statue igitur cultrum in gutture tuo*, ut ne intemperanter sumas dona Dei, praescinde gulae tuae superfluitatem, ingluviem et crapulam, certos alioquin imminere tibi grave salutis tuae discrimen: tua enim intemperantia te ipsum jugulabis, saepe quoad corpus, semper quoad animam.

Sedemus ad mensam principis nostri Dei, quamdiu in mundo degimus. Quaedam enim mensa omnis generis dapibus et cupediis referta totus iste mundus est: *Statue igitur cultrum in gutture tuo*, tum ne abutaris creaturis ad usum tibi concessis, tum ne linguae tuae frenalaxes. Nihil enim proclivius, quam delinquere sermone. Cum quid igitur falsum, cum quid obscenum, cum quid odiosum, cum quid stultum vel otiosum in mentem tibi venit et per linguae ostium egredi conatur, statue cultrum in gutture tuo, praescinde vocem.

Sedemus ad mensam hujus principis, cum sacra eloquia audimus. Quid enim est sacra concio nisi mensa Dei, in qua pascit animas nostras? Itaque tunc attende diligenter, quae posita sunt ante te et statue cultrum in gutture tuo, hoc est, cum discretionem arripe et concede minutim senperpende accurate, an te, quae dicuntur, tangant, et quomodo ea tibi applices ac salutaria efficias. Concionatoris est apponere escas, auditoris est easdem cultro discretionis scindere et salubriter deglutire.

Denique, sedemus ad mensam principis seu potentis, ut exponit S. August. tract. XXVII. et XLVIII. in Joan. quando communicamus: *Nam quae est mensa potentis, inquit, nisi unde sumitur corpus et sanguis ejus, qui animam suam posuit pro*

nobis? Tunc ergo sedulo attende (Hebr. considerando considerabis) quae apposta sunt: quis scilicet invitans, qui cibus, quae preparatio adhibenda, etc. et statue cultrum in gutture tuo, hoc est, judicium divinum, quod incurres, si non in corpore, saltem in anima, si indigne manducaveris, juxta apost. doctrinam, I. Cor. XI. Periculosum est accumbere mensae regis, qui potest corpus perdere, et postea non habet quod adjiciat: quanto periculosius offendere Regem regum, qui potest animam et corpus perdere in gehennam? Et si coram rege accumbentes abstineamus ab ingluvie et crapula, et loquendi libertate, a mentis evagatione, ab omni denique immunditia: non abstineamus coram Deo?

V. Abusum ejus cavendum, ut ne videlicet hoc cultro saeviamus in pellem alienam. Hoc enim non fecit Bartholomaeus, sed passus est a tyranno. Hoc etiam exprobat iniquis principibus Deus per Michaeam, c. III. *Comederunt carnem populi mei, inquit, et pellem eorum desuper excoriarunt, et ossa eorum confregerunt et conciderunt sicuti in lebetis quasi carnem in medio ollae.* Hoc autem faciunt, quicumque opprimunt pauperes laboribus, exactionibus, usuris, et qui facultates eorum (pecunia enim est hominis anima, sanguis et vita, ait ethicus) in suum luxum, pompam, libidinem convertunt vel expendunt. Quid enim est hoc aliud, nisi excoriare et devorare illos? Ut enim arbor decorticata cito exarescere debet: ita homo suis facultatibus spoliatus nimio onere pressus perire, Sed bene dixit, Ludov. XII. rex Franciae, plebem et rusticos esse pascua tyrannorum et militum: tyrannos autem et milites esse pascua diabolorum, ut habent annales Franc. Clamor enim istorum ascendit usque ad Deum, ut clamor Hebraeorum a Pharaone oppressorum, Exod. II. sed quia oppressores audire eos et videre eorum calamitates nolunt, fiet suo tempore, ut nec ipsi audiantur. Unde subdit ibi mox Michaeas: *Tunc clamabunt ad Dominum et non exaudiet eos et abscondet faciem suam ab eis in tempore illo, sicut nequiter egerunt in adinventionibus suis.* Et nonne sicut ipsi excoriarunt alios, ita excoriantur? Byzantii Judaeus Christianos certam auri summam mutuam dederat, ut constituta die praeter sortem usurae loco, duas carnis ejusdem Christiani uncias reciperet. Die illa sortem reddit Christianus, foenus negat. Aditur Solymanus, ut rem decidat. Ille Judaeum animo detestatus, novaculam adferri jubet et Judaeo potestatem facit ut, qua velit membri parte, debitori duas carnis uncias excindat: ea lege, ut omnino duas tantum: sin minus plusve exciderit, capite luiturum. Non ausus hanc Judaeus aleam subire, Christianum absolvit.

Refert Corozetus, de dictis et factis memorabilibus. Inveniuntur certe huic Judæo non absimiles Christiani aliquot, qui per usuras inusitatas et iniquissimas excindunt aliis carnes, dum emungunt eorum cruorem et sudorem. Et vero scindant et excindant; viderint tamen interim, ne justitiam offendant. Observat enim illos Deus et siquidem in pauperem iniquiores fuerint, capite suo luent et supplicio æterno. Quis tam periculosam aleam audeat subire, ut pro iniquo et modico lucro caput suum perdat?

CONCIO V.

EFFECTUS SACRAMENTI EUCHARISTIÆ, SEU COMMUNIONIS.

I. Illuminat mentem. → II. Corrigit vitia. — III. Delet peccata venialia. — IV. Conservat et auget gratiam. — V. Ad cælum ducit. — VI. Contra hostes tuetur. — VII. Beneficia extraordinaria confert.

THEMA.

Virtus de illo exibat et sanabat omnes. Lucæ VI.

Quæso auditores: Annon merito confundimur, cum hodiernum audimus evangelium? Videmus enim in illo, quam longe superemur a turba Judæorum: siquidem omnis turba quærebat Christum tangere, ut ab ipso sanaretur. Nos autem cum Christum in eucharistia habeamus et tangere possimus modo nobiliori, quotiescumque volumus: num ita contendimus eum tangere, sicut turba Judæorum? At forte illa turba quæsitivum solum sanitatem corporalem? Non arbitror; quomodo enim turba quæreret eum tangere? Num omnis turba infirma erat corporaliter? Quærebat ergo et alia bona ad sanitatem mentis pertinentia. Deinde, nonne anima plus est quam corpus, et animæ sanitas quam corporis? Denique, non est abbreviata manus Domini. Licet enim eucharistiam principaliter instituerit in remedium animæ: sæpe tamen in ea confert etiam beneficia corporalia. Quid igitur causæ est, cur tam ignavimus ad quærendum Christi tactum in s. communione? Num, sorte, quia non vident aliqui, quales ab eo virtutes exeant in illa? Conabimur ergo eas proponere ante oculos.

I. Illuminat mentem; cujus figura fuit mel, quod gustavit Jonathas, uti illuminati sunt oculi ejus, I. Reg. XIV. Neque enim fieri potest, ut qui tantum hospitem frequenter suscipit in domum suam, non ab eo multis in rebus illustretur et informetur cum Magdalena sedente ad pedes Domini et audiente verbum illius. Illumina-

tur ergo, ut magis apprehendat et firmiter credat fidei mysteria ac dogmata, quorum difficillimum, eucharistiam scilicet, gustavit: illuminatur, ut magis intelligat, quam potens, sapiens, bonus et suavis sit Dominus in hoc imprimis sacramento, juxta id Psal. XXIII. *Gustate et videte, quoniam suavis est Dominus*; sic discipuli cognoverunt Dominum in fractione panis, Luc. XXIV. illuminatur, ut melius intelligat, discernat et ponderet peccata sua. Unde sicut sanus oculus videt in ære atomos, non item caliginosus, ita pii huic sacramento assueti, melius vident defectus suos et de iis perpetuo conqueruntur, cum cæteri nihil horum in se curent aut videant: sic vir nobilis parvas horret maculas, rusticus nequaquam. Denique, illuminatur, cum per aliquod vitium, aut demonis astutiam obscuratus est intellectus et phantastica nube obductus, ad amandum ea, quæ non decet. Quo in casu suaserim, quod episcopo Laodiceno Christus, Apoc. III. per Joannem suasit: *Collyrio inunge oculos tuos ut videas*. Huic enim collyrio comparat eucharistiam S. Bern. serm. LIII. de duodecim fructibus ligni vitæ; qui enim tot cæcis suo tactu cæcitatem abstersit, non dubium quin idem facturus sit in eucharistia, cum sedulo et rite suscipitur.

II. Corrigit naturæ pravitatem et habitus atque inclinationes vitiosas mutatque in virum alterum. Cujus rei typum legimus, Jos. VI. ubi Israelitæ jubentur a Deo, septies cum arca et buccinis circumire civitatem Jericho: quo facto muri civitatis ultro corruerunt, captaque est ab eis civitas; in hunc modum beneficio eucharistiæ junctæ cum sacerdotali absolutione, pravi habitus et malæ inclinationes dejiciuntur, et mutatur homo in virum alterum, qui prius Deo clausus et rebellis erat, postea fit apertus et subjectus, adeoque deformis. Unde S. Dionys. Areop. de cœles. hierach. inquit: « Quomodo ignis sensibilis ea quibus insederit in suum traducit officium, omnibusque quomodolibet sibi propinquantibus sui consortium tradit; haud aliter Dominus noster et Deus, qui ignis consumens est, nos per cibum hunc sacratissimum in sui traducit officium, deformesque reddit. » « Rursum, uti potentissimum aliquod medicamentum intus assumptum a natura vinci nequit, sed eam victam et domitam sibi assimilat, sua ei proprietates impertiens: ita corpus Domini non potest a natura nostra superari, sed mutat nos in se et transfundit in nos spiritum Christi, unitque cum ipso. Socratem refert Cicero III. Tuscul. quæst. Zopyro physiognomo judicanti ipsum ex inspectione manus intemperantem, vinolentum, stupidum, mulierosum, etc. respondisse: *Non multum aberrasti: Talis enim*

eram naturæ vitio, sed correxi me philosophiæ beneficio. Ita quam plurimi beneficio frequentatæ communionis mutatos se sensere et naturam corrigere, ac corrigunt etiamnum deponentes pravi habitus et inclinationes suas. Ita civis Ferrariensis, qui ex consilio viri religiosi contra graves carnis tentationes uxorem duxerat, postmodum mortua uxore frequentare cœpit confessionem et communionem, indeque tantum virum sibi contra eas furias accrevisse sensit, ut seipsum admirans et dolens superioris ætatis infelicitatem, diceret: « Heu me miserum! Et cur non olim adolescens incidi in hominem, qui non diceret: Uxorem duc, sed utere frequenter sacramentis, » Guil. Baldesan. in stimulis virtutum. Cæterum non primo statim agressu dejiciuntur hi muri; sæpius circumeundum est; et licet imprimis aliquamdiu nihil sentias inclinari hos muros, perge tantum, et videbis tandem te victorem tuarum passionum. Neque refert si nihil aut parum sentiamus initio nos proficere: nam nec crescere nos sentimus, et tamen crescimus: similiter ciconias non videmus advenire sed advenisse. Multum profecit, qui peccata et vitia sua agnoscit, horret, fugit, in seipso exosa habet et impugnat.

III. Delet peccata venialia et munit adversus peccata futura. Cujus figura erat arca prædicta, quando stare fecit aquas Jordanis, Jos. III. Et siquidem illata in Jordanem, aquæ inferiores descenderunt in mare mortuum, superiores autem steterunt ne defluerent; ita et hoc sacramentum delet veniale, et cavet mortale, ut ait Innocent. III. apud S. Thom. III. p. q. LXXIX. a. VI. Delet venialia quia cum sit nutrimentum animæ, reparat fervorem charitatis, qui deperditur seu minuitur per venialia: unde velut panis quotidianus: *Sumitur in remedium quotidianæ infirmitatis*, ut ait S. Ambr. in l. de sacram. Delet etiam interdum mortalia, quæ scilicet post diligentem conscientiæ discussionem remanserunt inscio et putanti bona fide se nulli mortali obnoxium esse; et cum quis scit se obnoxium alicui mortali, in defectu tamen confessarii putat bona fide se contritum, cum tamen sit solum attritus, ut docet S. Thom. III. p. q. LXXX. a. IV. Sic enim cum Philisthæi bonæ intentione posuissent arcam in templo suo juxta Dagon, quasi per hoc magnum honorem arce delaturi, non evanuit arca, nec destructum est altare, sed Dagon corruit, I. Reg. V. Corruet ergo et peccatum tuum mortiferum, si bona fide et inculpabili laborans ignorantia constitueris sacramentum hoc in templo cordis tui, tametsi adhuc profano.

Cavet etiam futura qualicumque peccata juxta

modum et dispositionem recipientis, quia confert ei varia præsidia ad tentationes superandas, motus concupiscentiæ reprimendos. Unde S. Bern. serm. de cœna Domini ait: « Duo in nobis sacramentum illud operatur ut videlicet sensum minuat in minimis, et in gravioribus peccatis tollat omnino consensum. Si quis vestrum non tam sæpe modo, non tam acerbos sentit iracundiæ motus, invidiæ, luxuriæ aut cætorum hujusmodi, gratias agat corpori et sanguini Domini, quoniam virtus sacramenti operatur in eo: » et Cyril. lib. IV. in Joan. c. XVII. « Sedat, cum in nobis maneat Christus, sævientem membrorum nostrorum legem; pietatem corroborat; perturbationes animi extinguit. »

IV. Conservat et auget gratiam, (quæ est vita spiritualis animæ) sicut panis corporalis vitam, uti habet Concil. Florent. restaurando subinde vires animæ deperditas. Nam uti lux lampadis semper consumit oleum quod effunditur: ita calor naturalis corporum nostrorum consumit substantiam: unde novus semper cibus ingeri illis debet. Idem etiam cernitur in anima. Concupiscentia siquidem ardore suo depascit, quidquid in homine boni est, a studio pietatis retrahit, et ad sensualia effundit. Providit igitur Deus animæ nutrimentum, sacramentum corporis sui, de quo ait: *Caro mea vere est cibus*: et: *Hic est panis de cælo descendens, ut si quis ex ipso manducet, non moriatur*. Hujus igitur usu conservat homo vitam suam spiritualem, et crescit in perfectione ejus: recepit etiam novam fortitudinem, et robur ad ambulandum in via virtutis, unde quoad hoc typus illius fuit panis Eliæ subcinericius, ab angelo illi suggestus, in cujus fortitudine resumpsit delassatas vires, et ambulavit quadraginta diebus, et noctibus usque ad montem Dei Horeb, III. Reg. XIX. Item lignum vitæ in paradiso, de quo si homines subinde comedissent, nunquam mortui fuissent. Rex Ponti Mithridates inventor theriacæ, fertur ejus esui adeo assuetus, ut venenum illi innoxium fieret; cum enim postea in Romanorum potestatem venisset, et veneno vitam sibi eripere vellet, non potuit, Plin. lib. XXV. c. II. et alii. Ejusmodi antidotum contra venenum peccatorum instituit, et confecit Christus, eucharistiam, ut si quis ejus usui cum debita devotione assueverit, ita confirmetur in vigore animæ, ut vix quacumque infici cupiditate aut tentatione vinci queat. Interroga homines spirituales hujus sacramenti studiosos, utrum pro toto mundo Deum lethaliter offendere vellent, responderunt enim se nec velle nec posse. Quod si etiam tenerimi fructus cerasa et fraga et hujusmodi, saccharo in melle tincta, conservari usque ad annum

possunt, quid mirum si etiam corda nostra virtute eucharistiae multo tempore a peccati putredine conservari queant? O quantum confundentur et ingemiscunt damnati Christiani, qui cum sibi ipsis temere vitam gratiae eripuerint, hoc remedio conservare vel reparare noluerunt? Nonne enim in medio paradisi, id est, ubicumque locorum adire et gustari poterat hoc vitae lignum?

V. Dat nobis virtutem perveniendi ad gloriam, et ideo viaticum dicitur, ut ait S. Thom. III. p. q. LXXIX. a. II. Colligitur ex verbo Domini Joan. VI. *Si quis manducaverit ex hoc pane, vivet in aeternum.* Unde morientibus datur, quasi necessarium viaticum et pignus ad gloriam parandam. Cujus figura fuit agnus paschalis, quem Deus ante exitum de Aegypto comedi jussit in habitu peregrinorum, Exod. XII. Ita etiam jubet nunc Deus ante exitum ex hac vita sumi prius eucharistiam. Chrysost. hom. XXIV. in I. ad Corinth. ait: *Propter hoc corpus caelum et bona, quae in eo sunt, accepturum me spero.* Idem, lib. VI. de sacerdotio asserit, sibi narratum ab eo, qui vidisset animas eorum, qui cum pura conscientia mysteriorum hujusmodi ante obitum fuerint participes, recta ad caelum deduci a ss. angelis. S. Gregor. hom. XL. in evang. scribit, quamdam piam virginem, sed pauperem nomine Romulam, postquam hoc viaticum accepisset, a duobus choris caelitem psallentium, quos audiebant tantum circumstantes, ad caelos deductam, deficiente paulatim psalmodia in auribus audientium. Idcirco viri sancti tam solliciti fuere morte instante pro hoc viatico, necnon et Deus pro illis. Uti pro S. Ambrosio, quo in agone posito, Honoratus Vercellensis episcopus tertio vocem audivit dicentem: *Surge et festina, quia modo est accessurus.* Surrexit ergo et Ambrosio corpus Domini obtulit: quo facto statim ad Christum migravit Ambros. Paulinus, in ejus vita. Haec videtur vestis nuptialis, in qua velut Jacob in veste Esau primogeniti fragrantissima placere Deo Patri debemus. Viderint igitur, quid agant, qui hoc viaticum negligunt, aut morituris intercludunt.

VI. Fortissimum affert praesidium contra malignos spiritus eorumque machinationes. Cujus figura fuit panis ille subcinericius, quem per somnum vidit quidam volvi in castra Madian, et subvertere illa ac terrae coaequare, Jud. VII. Hoc enim facit castris daemonum panis eucharisticus: unde Chrysost. homil. XLV. in Joan. ait: *Ut leones flammam spirantes, sic ab illa mensa discedimus, terribiles effecti diabolo.* Exemplum unum memorabile refert comes Mirandulanus, in l. de strigibus his verbis. «Fuit in Alpibus Rhetiis sacer-

dos quidam probus ante annos duodecim; cui tum foret opus, ad aegrotum quemdam gravi oppressum morbo eucharistiam deferre, cum longius ille abesset, videretque se non ita, ut opereretur, celeriter ad eum pedibus posse pervenire, ascendit equum colloque sanctissimum Christi corpus pyxidi inclusum satis honorifice alligavit, iter suum quantocius accelerans. Cum nonnihil processisset, obvium habuit quemdam: qui ut equo descendens secum pergeret ad spectaculum quoddam mirabilissimum invitavit. Imprudens homo et cupiditate rei tam stupendae ductus paruit: vix equo se dimiserat, cum sensit se per aera cum comite deferri et brevi tempore in altissimo montis cacumine statui; ibi amplissima, et amoenissima planities erat arboribus undique excelsissimis obsepta, rupibus horrendis circumcincta. In medio choros innumeros ad varios ludos cujusvis generis: mensas lautis ac diversis ferculis instructas erat videre, audiebantur etiam concentus quilibet omni suavitate affluentes. Denique, aderant, quae animos hominum jucundissimis delinimentis tenere possent, et dulcedine perfusos intima demulcere solent. Obstupefactus improvisa re simplex bonusque sacerdos, neque eloqui praedmiracione aut hiscere audens, pene extra se positus, attonitusque haerebat. Tum socius, qui eum adduxerat, petit ab eo, vellentne reginam, quae ibi aderat, venerari, et munus illi aliquod offerre. In alto quodam solio regina adsidebat, effigie formosissima, regio cultu, et ornamentis mirificis ornata. Accedebant ad eam prosternentes se humi cuncti, qui aderant bini, quaternive, ordine pulcherrimo, et humi se prosternentes eam colebant, varia munera offerentes. Ad mentionem reginae homo, cum videret eam sie fulgentem, et ministris plurimis cinctam, putavit esse Matrem Christi, caelique et terrae reginam. Neque enim suspicabatur ulla praestigias, daemonumque spectra, alioquin eo non appropinquasset. Reputans igitur secum, quid illi dono daret, aestimavit nihil eis gratius aut jucundius futurum in munus, quam Filii corpus; accessit et ad pedes accidens in modum supplicis, arculam in qua erat augustissimum sacramentum, e collo detractam, in gremio mulieris illius posuit. Mirares, omnia continuo evanere. Percussus hujusmodi novitate homo rudis, et praestigii irretitur se videns et in honoribus densissimis et lustris destitutum conspiciens, opem divinam tremens implorare, ut tantis ipsum anfractibus expediret, cumque diu per loca invia silvasque vastissimas errasset, vix tandem pastorem reperit, a quo ductus didicit, se milliaria centum a loco abesse, quo eucharistiam deferre cupiebat. Ad suas tan-

dem sedes reversus, rem totam detulit ad magistratus; contigit hoc imperante Maximiliano. » Haec comes Mirandulanus. Palladius, in hist. Laus. c. XVI. tradit uxorem cujusdam Aegypti maleficis carminibus sic affectam fuisse, ut aspicientibus equa videretur, cum tamen sermonis humani usum retineret. Adducta mulier a marito ad Sanctum Macarium, qui eam liberavit et dixit, tantum demonibus in misellam licuisse, eo quod multo tempore ab eucharistia perceptione abstinuisset, frequentius proinde ad eam accederet.

Hac de causa Christus iturus cum suis ad passionem, prius eucharistiam instituit et ipse sumpsit, non in remedium suum, sed in exemplum nostrum ac suis distribuit, ut nos idem in omni tentatione et tribulatione facere doceret.

VII. Beneficia confert extraordinaria. Cyrillus Alex. l. IV. in Joan. c. XVII. *Mihi crede, ait, non mortem solum, verum etiam morbos omnes depellit.* Refert S. Greg. l. III. dial. quemdam mutum susceptione hujus sacramenti recepisse loquelam. Evagrius, l. IV. c. XIV. narrat, puerum Hebraeum post susceptionem sacramenti in fornacem ardentem projectum incolumem exiit, de quo alibi. Multi multo tempore sola eucharistia sustentati fuere. Sic enim in vitis pp. legimus sanctos nonnullos sine cibo, sola eucharistia sustentatos, vitam sanam et longavam egisse. Pallad. in Lausiac. c. XV. scribit, Joannem monachum cibum nunquam sumpsisse, nisi die dominico eucharistiam; hanc enim solam ei sacramentum fuisse et victum. Sic Severus abb. dominico die eucharistia et modico pane refectus per reliquum hebdomadae nihil amplius comedit. Ludovicus pius imp. in supremo morbo quo obiit, totos quadraginta dies jejuno transegit, eucharistiam solam quotidie sumens, ut qui adfuit ei scriptor testatur, inquit Thomas Bozius, tom. II. l. XXV. de signis eccl. c. II.

Scribit Sigebertus in chronico, anno Domini 823. in ditione Tullensi puellam quamdam duodennem, sumpta in paschate eucharistia per triennium omni cibo abstinuisse. S. Maria Oigniacensis in Belgio sanctitatis fama celebris infirma cibum omnem respuebat, sola eucharistia vivebat et valescebat: ac subinde facies ejus quosdam ex se radios lucis vibrare et diffundere videbatur, inquit card. Vitriaco, in ejus vita, l. II. c. XII.

Scribit S. Gregorius Nazianzen. orat. XIX. in furore patris, patrem suum ardentissima et diurna febre exhaustum sumpta s. eucharistia convalescere, ac subjungit idem miraculum matris suae aliquanto post contigisse. « Nam cum nun-

quam non, inquit, dolore premeretur (mater) et quidem persaepe singulis diebus atque interdum etiam horis, ex sola liturgia robur concipiebat, ac morbus tamquam ex edicto et imperio fugatus se subducebat. » Idem in funere Gorgoniae sororis suae, scribit, illam ad s. eucharistiam orantem a membrorum omnium dissolutione, ac gravissimis, quibus angebatur, doloribus sanitati sibi que restitutam. S. Ambrosius in funere Satyri fratris sui, scribit, eum eucharistia ad collum appensa e naufragio incolumem enatasse.

Surius, in commentario suo scribit, anno 1567. ult. julii, exemplum memorabile. « Cum patibulo septem addicti jure fuissent apud Hanlinghen Frisiae, ex iis unus dumtaxat ad fidem catholicam se recipiens peccata sua cuidam Franciscano patri confessus est, petitque missam fieri, in eaque sacrosanctam eucharistiam sibi porrigi: quod cum factum esset, atque ille cum aliis suspensus animam exhalasse putaretur, animadvertit praefectus, eum etiamnum animam agere: jussit igitur lictori, ut mortem uno adhuc saltu illi acceleraret: quod cum ille tentaret, funus ruptus est: at ille humi collapsus paulo post tum a Deo, tum a praefecto ore titubante veniam et petit et impetravit, traditusque chirurgo curandus, hodieque fortassis adhuc superest: quotquot vero spectaculo illi aderant, miraculi loco istud habuere, quod sacrosanctae eucharistiae virtute a morte servatus esset homo ille. Et multi sane in Frisia hac re permoti quotidie redeunt ad catholicam Ecclesiam. Est etiam de fune facta diligens inspectio coram illustrissimis praesidibus, certeque compertum est, eundem fuisse, quo caeteri essent strangulati, minusque quam caeteri ponderis habuisse, sicque ruptum fuisse, ac si ense dissectus esset. » Haec ille.

Quando igitur tantae et tot virtutes exeunt de Christo in eucharistia, quaeramus et contendamus eum tangere cum turba hodierna, et quidem frequenter, etc.